

Чрез книгата се превръщам в страници от думи и букви, а в тях винаги съм търсила моето Аз.

Появата на тази книга е продиктувана от един дълъг период, през който писах за всичко онова, което се случваше около мен; което ме вълнуваше – радваше и натъжаваше.

Събрах публикуваните през годините разкази, есета, статии за отделни книги, пътеписи за посетените градове и манастири у нас и в чужбина (не да представя себе си, а по-скоро моите красавици – внучките ми, и дъщеря ми – да знаят какво ми е доставяло най-голямо удоволствие в живота).

Чрез нея им казвам: въпреки че все нямах свободно време, мислех с обич и благодарност, че точно ти, Блага, си моя дъщеря.
И че ви обичам, дъще моя – теб и твоето семейство.

Както винаги и днес, пишейки тези редове, моля Господ да ви пази, защото няма по-голям покровител на света от Него!

Аз съм пътят и истината, и животът... (Йоана 14:6)

Следвайте тези негови думи, мили мои, и вие ще бъдете добре!

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Многообразието на таланта	15
<i>Георги Здравков</i>	

Р а з к а з и	19
---------------	----

Скритият грях	21
Змийчето	26
Бялото зайче с червените очички	29
Старецът с различните обувки	32
Мира	33
Малката кралица	36
Зестрата на Дима	42
Сладушка	44
Дългът на баба Райна	48
Да се пазим от греха	51
Магарето	53
Лери и розовото куфарче	54
На зъболекаря с любов	57

Е с е т а	61
-----------	----

Емоционален аспект за душата	63
Книгите – нашите приятели	66
Да напиша сценарий	69
Нямах друг изход	73
Талантът е любов	75
Пази душата си	78
Думите диктуват	79
Танцът на двете дървета	81

Моите срещи с Блага Димитрова	87
Неизречени думи за акад. Петър Динев	105
Климентина Иванова – без вина виновна (Спомен за едно изселване)	110
Необходимо е да има вероучение в българското училище	115
Благословен храм на тиха вяра, изцеление и надежда	117
Да продагеш апартамент	121
Как се роди девическото образование у нас	123
100 години от рождението на Блага Димитрова	127
Защо не биха камбаните за Гена Димитрова?	131
Адриана Бугевска <i>...и как живея, аз самата не знам</i>	135
С любов и вяра за добруването на България:	139
75 години от смъртта на Екатерина Каравелова	139
Доростолската епархия и нейният митрополит Иларион	150
Не обиждайте родината си!	155
Конфликтът, който уби Индира Ганди	157
Потомък на болярина Николица Арчар е бил кмет на село Райково, Смолянско?	161
Академик Марин Кадиев – апостол на българската литература	164
Спомен за майка ми	167

Поклонническо пътуване из Софийската епархия	175
Поклонническо пътуване из Великотърновската епархия	179
Поклонническо пътуване из Пловдивската и Старозагорската епархия	184
Поклонническо пътуване до Дивотинския манастир „Св. Троица“	189
Прага – пленяващият град	193
Смолян – град на духовността	198
Да се поразходим заедно по ул. „Ген. П. Паренсов“	203
На екскурзия в Република Румъния	207

Дора Колева:		
Човешкият образ на Блага Димитрова		
в една дневникова книга		215
Борислав Гърдев:		
Книга за Блага Димитрова		222
Георги Здравков:		
За книгата „Блага Димитрова.		
Дневник за едно приятелство“		225
В. „Животът днес“:		
Блага Димитрова – споделени срещи		229
Георги Здравков:		
Незабравими уроци по духовна щедрост		231
Марин Бодаков:		
Ходене по буквите		234
Иванка Тодорова:		
Писмо по повод книгата „Блага Димитрова.		
Дневник за едно приятелство“		235
Мария Антонова:		
Рада Казалийска – първата новобългарска поетеса		237
Никола Чолаков:		
Отзив за книгата „Рада Казалийска –		
първата новобългарска учителка		
в Родопите и първата новобългарска поетеса“		244
Донка Петканова:		
Предговор към книгата „Рада Казалийска – първата		
новобългарска учителка в Родопите		
и първата новобългарска поетеса“		
Книга за една забележителна жена		247
Мария Антонова:		
Необикновената Дора Габе		249
Елена К. Казалиева:		
За една неголяма, но мъдра книга		253

<i>Моят Шабат</i> , или спомени за миналите дни	257
Литературната археология на проф. Сава Сивриеђ	261
Книга търси отговор на вечните въпроси	265
Отсам и отвъд. Силуети на приятели – книга за приятелите	267
Живеем в нощта на ужасите	269
Иконата като духовен стълб в творчеството на Владимир Солоухин	273

И н т е р в ю т а	279
-------------------	-----

Книгата „Блага Димитрова. Дневник за едно приятелство“ на Мария Антонова	284
187 години от рождението на Рада Казалийска – първата новобългарска учителка в Родопите и първата новобългарска поетеса“	285
Най-после трябва да кажем официално: Рада Казалийска ли е първата българска поетеса, или Елена Мутева? За мен е Рада Казалийска!	295
Мария Антонова – <i>иманяр</i> в дълбините на възрожденската ни история	297
Няма случайни неща	300
Мария Антонова – Спомен за Блага Димитрова – защо си тръгна от този свят омерзена?	311

Г р а х о в и з ъ р н а	317
-------------------------	-----

Многообразието на таланта

Читателят държи в ръцете си новата книга на Мария Антонова. Тя е многожанрова и многопластова. От нея личи способността на авторката да се възглажда в действителността през различни гледни точки, да насочва вниманието на читателя към факти и обстоятелства само на пръв поглед очевидни и в редица отношения задълго запомнящи се.

Книгата разгръща проблеми, теми, мотиви и идеи, които са обществено значими. Писателката се насочва към тях от позицията на мъдрия си житейски опит, на тънкия си психологически усет към отделния детайл, към значещите метонимии, които очертават ясения образ на символите и на метафорите, към задъханите апосиопези, които най-често в крайна сметка преустановяват леденото безразличие и тоталната екзистенциална отчужденост между хората в напрегнатия 21. век... Това е книга на откровенията, на болезнено травматичните откровения, тъмно раздвоени и светло приобщаващи ни към доброто и към злото, към болката и към радостта, към вярата и към безверие-то. Книга на Истината в бувалния смисъл на думата. По-точно на дълбоко изстраданата истина, за която сетивата ни много и отдавна са притъпени... незнайно и необяснимо защо. За съжаление, разбира се.

Структурата ѝ е ясно проявена, видово и жанрово отделните текстове в нея надграждат съзнанието, че в своето творческо развитие М. Антонова се движи от социалния реализъм към откровения сюрреализъм, дори към абсурдизма на някои места. В това отношение тя следва модернистичните традиции в съвременната българска литература, като в значителна степен ги надгражда и ги дообогатява. Нещо повече – с появата на тази книга ставаме свидетели на едно творческо при-съствие с неизтляващ писателски плам, с дързък ентусиазъм и чертаене на нови траектории. В това число и на публицистични. И тук интер-

вютата говорят за висок морал и за неподправена нравственост, все черти, които, особено днес, вече почти не се срещат. Журналистиката все повече и повече придоби личностно отмъстителен характер, а лошата новина, все така яростно и безмилостно нападателна, продължи умело да продава изданията... Мария Антонова показва обратното лице на злото и търси настойчиво доброто, отдавна избягало и скрило се от хората.

Наистина тук в най-окрупнен вид може само общо и конспективно да се очертае огромният творчески периметър на многообразието в съдържанието на книгата. Но то не е и нужно да се пише или говори повече. Който желае, ще го намери по нейните страници. Останалото е само скучно обобщение, от което написаното от М. Антонова в никакъв случай не се нуждае.

В семантично отношение книгата се отличава с откровен полифонизъм, който кара и най-ревностния отрицател да признае многообразието на таланта. Защото Антонова не измисля своите сюжети, а ги открива в самата действителност – уродлива, но пък затова напълно истинска. И още нещо – писателката не преизграва нито в разкриването на персонажите си, нито в обвинително саркастичните си оценки за грозното и пошлото в нашия живот. Тя обвинява, когато се налага, и защитава, когато също се налага, за да утвърди морално-етичните принципи на всяко време и на всеки отделен достоен човек. И макар подобно обстоятелство да не се харесва на някого, Антонова не го спестява, напротив, изважда го на показ, за да се превърне то в антигерой или в антипример. Авторката не прави компромиси – тя остава абсолютно вярна на идеята си, че животът около нея е такъв, какъвто е, а не такъв, какъвто иска да бъде. Разочарованията си тя не напраща грубо на читателя, а ги изразява посредством реакциите на другите, в които се оглежда нейната деликатно изразена гледна точка...

Читателят ще бъде откровено учуден на не малкото странности в света, но няма в никакъв случай да бъде стреснат. Антонова обича парадокса и го превръща в главно действащо лице, в свое отрицание на отрицанието. И в немалка степен в разбиране, че лошото също може да възпитава само когато бъде извадено на преден план и бъде осмислено с оглед на новите екзистенциални реалности...

Стилът и на художествените текстове, и на публицистиката в книгата е сочен и наситен с аромата на добруджанската земя, откъдето е и самата писателка. Това немаловажно обстоятелство превръща написаното във вълнуващ урок по добротворство, разказан увлекателно и провокативно в най-хубавия смисъл на това понятие. Така, както само тя си го може – неподправено, убедително, аналитично и разбира се, самокритично. При това с изключително добре премерен език и стил.

Мария Антонова изгражда разказа си постепенно, фабулата натрупва подробности от уж случайни на пръв поглед незначителни детайли, които в най-неочакван момент преобръщат първоначалния замисъл и извеждат поантата ясно и недвусмислено. Този специфичен повествователен „маньер“ е изцяло нейна запазена марка, която отличава значителното ѝ по обем и по съдържание творчество.

В заключение искам да кажа и още нещо, струва ми се важно, и определящо облика на книгата: тя е модерна и полезна не само за специалистите, занимаващи се с литературознание и с литературна история. Тя е повече от нужна и на съвременния читател, който ще прочете в нея истински откровения, сближаващи го със самия него – топли и затрогващо човечни, събрали в себе си като лакмус тревогите и надеждите не само днес, но със сигурност и утре. Откровения, които могат да бъдат определени като израз на неспокойното съзнание на авторката, което е и бягство, но е и приближаване към жизнената реалност, каквото и да означава или да не означава всичко това.

Пожелавам на читателя на свой ред от все сърце да съпреживее разказаното и след като прочете книгата, с ръка на сърцето да може да каже: „Това напълно се отнася и за мен...“

На добър час на „Гласове на сърцето“. На многая и на благая лета и на нейната авторка.

Г е о р г и З г р а в к о в

февруари 2024, София